

Asia: VN/12457/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta Yhteiskunnan turvallisuusstrategiaksi 2024 (YTS2024)

Luku 1. Johdanto

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

Aiempien YTS:n mukaisesti kokonaisturvallisuuden toimintamalli kuvataan siten, että yhteiskunnan elintärkeistä toiminnoista huolehditaan viranomaisten, elinkeinoelämän, järjestöjen ja kansalaisten yhteistoimintana. Varautumiseen liittyvää yhteistoimintaa on kuvattu jo aiemmissa YTS:ssa. Lausuttavana olevassa luonnoksessa painotetaan uutena asiana kykyä vastata häiriötilanteisiin ja kriiseihin, eli vastetta. Asia on tärkeä, mutta YTS:ssä eri tahojen toiminnan kuvaus häiriö- ja poikkeusoloissa jää varsin yleiselle tasolle, ymmärrettävästi asiakirjan julkisesta luonteesta johtuen. Myös yksilöiden roolia yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden avaintoimijoina korostetaan aiempaa enemmän.

Nopeasti ja perusteellisesti muuttuneessa turvallisuusympäristössä sekä käynnissä olevan politiikka- ja säädösvalmistelun myötä kokonaisturvallisuuden käsitteet ja -periaatteet on selkeä tarve saattaa ajan tasalle ja myös ennakoiden tulevaa turvallisuusympäristöä.

RUL katsoo, että YTS:n päivityksessä ja sitä seuraavassa jatkotyössä tulisi varmistaa yhdenmukaisuus kokonaisturvallisuuden sanaston (TSK 50) kanssa.

Luvuissa 1.2 ja 1.3 käsitteiden määrittely jää pinnalliseksi. Lukujen 1.1, 1.2 ja 1.3 sisällön voisi yhdistää yhdeksi luvuksi, jossa keskeiset käsitteet ovat infograafina erillisen luvun 1.2 asemesta. Yksityiskohtaisemmin käsitteet ja määritelmät olisi hyvä olla omana liitteenä, kuten edellisessä YTS:ssä (2017).

Luku 2. Yhteiskunnan elintärkeät toiminnot

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

Yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja havainnollistavassa ”timantissa” (kuvio 2) elintärkeiden toimintojen keskinäisriippuvuuksia on lisätty ja kuvan keskiöön on lisätty uutena elementtinä yksilöt. Muutoin elintärkeät toiminnot (timantin kulmat) ovat samat kuin aiemmissa YTS:ssa.

Luvussa elintärkeistä toiminnoista annetaan varsin kattava kuvaus kokonaisuudesta, johon liittyen RUL esittää joitakin huomioita.

Johtamiseen (luku 2.1) liittyen tuodaan esille toiminnan koordinoinnin ja tiedonkulun varmistaminen eri viranomaisten, elinkeinoelämän ja järjestöjen yhteistoiminnalla (s.18). Vuoden 2017 YTS:ään sisältyvä periaate, jossa toimijat jakavat ja analysoivat turvallisuutta koskevaa tietoa sekä suunnittelevat, harjoittelevat ja toimivat yhdessä on RUL:n käsityksen mukaan käytännössä toteutunut vaihtelevasti. Esimerkiksi tilanneymmärryksen kannalta olennaisen analysoidun tilannekuvan jakamista järjestöille rajoittaa viranomaisten käyttämä, usein turhankin korkea turvaluokittelutaso.

RUL esittää, että tilanneymmärryksen kokonaisuuden edellyttämien käytännön toimiin kiinnitetään erityistä huomiota YTS:ssa ja sen toimeenpanossa.

Puolustuskykyyn ja sisäiseen turvallisuuteen (luvut 2.3 ja 2.4) liittyen luonnoksessa käsitellään moniulotteista hybridivaikuttamista.

RUL katsoo perustelluksi, että hybridivaikuttamisen hallintaan haetaan keinoja eri toimijoiden, järjestöt mukaan lukien, yhteistyöstä.

RUL pitää tärkeänä, että reservin osaamisen kehittämiseen panostetaan siviili- ja sotilastoimintaympäristön rajapinnassa ottaen huomioon hybridivaikuttamisen kasvava kansainvälinen ulottuvuus.

Järjestöjen roolia kuvataan merkittäväksi turvallisuuskulttuurin edistämisessä sekä yksilöiden aktivoimisessa turvallisuuden kehittämiseen YTS-luonnoksen henkistä kriisinkestävyyttä koskevassa luvussa (2.7).

RUL yhtyy esitettyyn näkemykseen järjestöjen merkityksestä henkiseen kriisinkestävyyteen liittyen. Täydentävänä huomiona RUL muistuttaa, että järjestöjen merkitys voi olla merkittävä myös yhteiskunnan muiden elintärkeiden toimintojen turvaamisessa. Esimerkiksi reservin järjestöillä, metsästäjien eri yhteisöillä sekä ampumaurheilujärjestöillä on tärkeä rooli puolustuskykyyn liittyvän ampumataidon ja toimintakyvyn ylläpitämisessä ja kehittämisessä.

Luku 3. Yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin kohdistuvat uhkat

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

-

Luku 4. Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaaminen

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

-

Luku 5. Kokonaisturvallisuuden toimijat

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

YTS-luonnoksessa suomalaisen kokonaisturvallisuuden toimintamallin vahvuudeksi todetaan, että se kattaa kaikki yhteiskunnan sektorit ja tasot sekä huomioi kansainväliset velvoitteet. Kansalaisyhteiskunnan kokonaisturvallisuustoimijoiksi tunnistetaan järjestöjen ja yhdistysten lisäksi muun muassa ihmisten vapaaehtoiseen osallistumiseen perustuvat verkostot ja yhteisöt.

RUL toteaa, että suomalaisen kokonaisturvallisuuden varautumisen yhteistoimintamallissa maanpuolustusjärjestöillä on tärkeä rooli maanpuolustustahdon ylläpitämisessä, henkisen kriisinsietokyvyn lisäämisessä, jäsentensä osaamisen kehittämisessä sekä paikallisyhteisöjen ja kansalaisvarautumisen kehittämisessä.

RUL katsoo, että maanpuolustusjärjestöissä olevaa osaamista voitaisiin hyödyntää nykyistä enemmän sekä vasteen valmistelussa että vasteen toimeenpanossa eri hallinonaloilla.

YTS-luonnoksessa todetaan tärkeäksi, että viranomaiset tunnistavat toimintansa kannalta keskeiset vapaaehtoistoimijat. Henkisen kriisinkestävyiden alla olevassa strategisessa tehtävässä nro 55 "Vapaaehtoistoiminnan edistäminen" (s. 146-148) on lueteltu toimia ja toimijatahoja, jotka liittyvät henkistä kriisinkestävyyttä laajemmin yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin.

RUL katsoo, että vapaaehtoisten toimijoiden tunnistamiseksi, osaamisen kehittämiseksi ja käytettävyyden varmistamiseksi olisi jo aika perustaa rekisteri, joka mahdollistaa kansalaisten osallistumisen yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamiseen.

Luku 6. Kokonaisturvallisuuden tulevaisuus

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

-

OSA 2: Strategiset tehtävät

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse strategisen tehtävän numero ja nimi sekä nimeä osio (Päämäärä ja tavoitteet; Toiminta-ajatus; Toimijat).

-

Yleiset kommentit strategialuonnokseen.

Kirjoita yleiset havaintosi strategialuonnoksesta.

Lopuksi RUL esittää huomionaan, että YTS on strategiaksi huomattavan pitkä, yli 150 sivua. YTS: ydinkohdat olisi hyvä kiteyttää muutaman sivun mittaiseen yhteenvetoon.

Kosonen Janne
Suomen Reserviupseeriliitto ry